

se svým způsobem užití vydělují z lidových výšivek běžných. To je také důvod, proč jsou vázanější na slohovou předlohu.

Pololidové výšivky se dochovaly jen velmi vzácně – ve filiálních chrámech a kaplích – muzea pro jejich uchování neměla velké pochopení. Nyní však patří k nejvýznamnějším sbírkovým předmětům. Jejich vystavení tedy patří k jednomu z důležitých činů spolupráce Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně. *Hedvika Novotná*

Od Komenského k Zemanhofovi

19. 11. 1997 – 1. 2. 1998, přednáškový sál.

Velmi originální nápad uspořádat výstavu věnovanou duchovnímu autoru esperanta J. A. Komenskému a jeho následovníkovi a samotnému tvůrci univerzálního jazyka L. L. Zamenhofovi pojalo Muzeum Komenského v Přerově. Autor výstavy, Stanislav Hýbl, ji již dříve instaloval ve Varšavě, v Zelově a Lešně. Pokusil se přístupnou formou dokumentovat vznik a vývoj esperanta, jazyka, kterým dnes v celém světě hovoří více než 10 milionů lidí. Nebylo však zapomenuto ani na život a dílo výše zmíněných osobností, které jsou s esperantem těsně spjaty.

Z podtextu výstavy vyplynuly myšlenky, jejichž platnost si uvědomujeme na každém kroku. Komenského vize uspořádání světa a jeho mírového rozvoje jsou všeobecně známy. Méně známé jsou myšlenky a snahy tvůrce esperanta, Ludvíka Lazara Zamenhofa (1859–1917). Jejich silný humanistický náboj a nadnárodní poselství vyjadřuje nejlépe motto celé výstavy – úryvek ze Zamenhofovy Modlitby pod zelenou zástavou:



*„Necht' bratsky se provždy spojí všichni lidé
a budoucnost jim vytváří zbraně jen mírové!
Ať křesťané, muslimové neb židé,
my všichni jsme boží synové.“*

Ale připomeňme také Komenského: *„Jsme všichni spoluobčany jednoho světa...
Před našima očima je jediný cíl: dobro lidstva,
a my odložíme všechny ohledy na sebe,
na národnost, na náboženství.“*

Právě pro tyto neumírající myšlenky mohou autořům výstavy za projekt poděkovat nejen esperantisté, ale i laici, zvláště víme-li, že Muzeum Komenského v Přerově se v době pořádání výstavy stále ještě potýkalo s následky záplav z léta 1997. *Hedvika Novotná*

Portréty z galerie Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě

3. 2. – 29. 3. 1998, kaple.

Již tradičně představila Vyšehradská kapitula v prostorách Lobkovického paláce část své bohaté sbírky výtvar-



ných děl, která postupně procházejí restaurováním. Tentokrát šlo o podobizny některých děkanů, kanovníků a proboštů Vyšehradské kapituly. Výstavu připravil Denko Čumlivski a výtvarně realizoval Jan Duspěva.

K založení unikátní sbírky portrétů došlo za působení děkana Jana Václava Ditricha z Lilienthalu v letech 1719–1743. Nejprve šlo o portréty kapitulních děkanů (nejstarším je portrét děkana Ditricha z doby po roce 1737). Zřejmě počátkem 19. století se k nim připojily i podobizny některých kanovníků. Až do 50. let 19. století kapitula nevladnula portréty svých nejvyšších hodnostářů – proboštů. O vznik řady proboštských podobizen se poté nejvíce zasloužil Mikuláš Karlach.

Unikátní soubor podobizen tvoří téměř čtyři desítky obrazů (olejů na plátně),

z nichž výstava představila ty nejzajímavější. Svěžím malířským rukopisem je proveden portrét Prokopa Jana Nep. Šuknechta (děkanem 1760–1765). Toto dílo je stejně jako mnohé další nesignováno – autory jsou zřejmě cechovní malíři z pražských měst. Na druhou stranu však byla vystavena známá mistrovská díla Antonína Machka: portréty kapitulního děkana Jáchyma Preise z Wertenpreisu (1808–1817) a sídelního kanovníka Karla Khuna (1784–1829).

Výstava podobizen byla doplněna také trojrozměrnými předměty, jako je například kanovnické signum z roku 1737, zobrazené na portrétu kanovníka Khuna, nebo hlavice barokní berly, zobrazené na portrétech děkana Preise a děkana Navary. Právě tyto předměty dodaly výstavě poutavosti i pro nezainteresovanou veřejnost.

Vyšehradský soubor podobizen – veřejnosti téměř neznámý – je organicky vzniklým, stále doplňovaným celkem. Jako jiné podobné historické kolekce má velkou historickou a kulturní hodnotu. Výstava nejzajímavějších podobizen z této sbírky byla uspořádána pod záštitou kardinála Miloslava Vlka, arcibiskupa pražského.

Hedvika Novotná

Osm století Chilandaru

9. 3. – 22. 3. 1998, přednáškový sál.

Výstava fotografických reprodukcí Mirkovićových kopií ikon ze srbského kláštera Chilandaru byla připravena velvyslanectvím Svazové republiky Jugoslávie u příležitosti 800. výročí založení této srbské svatyně na Svaté Hoře v Řecku. Výstavu autorsky připravil autor kopií Chranislav Mirković, výtvarnou podobu jí dal Jan Duspěva.